
Čtenářská konference na Pedagogické fakultě UK

Čtenářská konference na Pedagogické fakultě UK

Pedagogická fakulta UK pořádala ve dnech 24. a 25. září ve spolupráci s mezinárodní pracovní skupinou SILE/ISEL odbornou konferenci s názvem Počáteční čtení: čtu a stávám se čtenářem (Cesty propojení výzkumu a praxe). Cílem konference bylo prezentovat současný výzkum počáteční gramotnosti v pedagogice a psychologii a příbuzných humanitních vědách, a vytvořit tak prostor pro přenos poznatků základního i aplikovaného výzkumu do pedagogické i poradenské praxe.

Od prvního dne konference probíhal workshop mezinárodní pracovní skupiny SILE/ISEL (International symposium on educational literacy / Symposium international sur la littératie ? l'école), jejíž ideou je propojit mezinárodní výzkumné pracovníky různých oborů (vzdělání, psychologie, lingvistika, literatura, zdravotnictví) zajímající se o podporu rozvoje pregramotnosti i gramotnosti v mateřské i základní škole. Hlavní pozornost byla věnována čtyřem tématům v oblasti pregramotnosti a počáteční gramotnosti: didaktickým postupům a intervencím, čtení a psaní v primární škole, podpoře žáků s problémy ve čtení a psaní a technologiím pro podporu čtení a psaní, viz [zde](#).

Do Prahy přiletělo na 35 odborníků z mnoha vysokých škol západní Evropy a Kanady, kteří prezentovali výsledky svých bádání, často společně se svými kolegy-doktorandy. Hlavními garanty této sekce byli Denis Alamargot z Université Paris-Est Créteil a Marie-France Morinová z Université de Sherbrooke v Kanadě.

Druhý den se ke konferenci připojila i česká sekce programu

Zasedání v plénu, které bylo pro zahraniční návštěvníky tlumočeno do angličtiny, si kladlo za cíl postihnout celou šíři rozvoje počáteční gramotnosti. Úvodní příspěvek Radky Wildové a Anny Kucharské se zaměřil na vytyčení hlavních tendencí v rozvoji čtenářské gramotnosti v České republice, na proměnu chápání tohoto fenoménu a na podporu žáků s riziky v rozvoji gramotnosti.

Referát Gabriely Seidlové Málkové seznámil účastníky konference s odlišnostmi v počátečním čtení v jazycích a s netransparentní ortografií, jak se jeví na základě výzkumných šetření realizovaných u nás i v zahraničí.

Jak se dítě stává čtenářem, bylo námětem příspěvku Ondřeje Hníka, tentokrát skrze optiku literární vědy. Dopolední program uzavřeli zahraniční hosté – Denis Alamargot a Marie-France Morinová, kteří posluchače seznámili s odlišnostmi v přístupech k rozvoji psaní ve Francii a Kanadě.

Více informací naleznete [zde](#).

Odpoledne probíhalo v české části programu pět sekcí

V sekci A, která byla zaměřena na didaktické procesy při rozvoji čtenářské gramotnosti, zazněla řada zajímavých příspěvků. Jejich společným jmenovatelem bylo hledání efektivních metodologicko-didaktických postupů při školním i mimoškolním rozvoji čtení. Z tohoto pohledu stojí za zmínku příspěvek Jany Kropáčkové, věnovaný rozvoji čtenářské pregramotnosti, a příspěvek Zuzany Maňourové, seznamující s praktickou aplikací analyticko-syntetické metody v její inovované podobě.

Zazněly i dva příspěvky věnované výzkumným činnostem v oblasti čtení a čtenářství. Příspěvek Veroniky Laufkové posluchače seznámil s kritickými místy při rozvoji čtení. Příspěvek Martiny Fasnerové byl věnován sledování efektivity a praktické aplikaci celostátního projektu na podporu čtení a čtenářství – Celé Česko čte dětem. V následující diskuzi zazněly především názory na hodnocení čtení a na využití dalších metod při počátečním rozvoji čtení.

V sekci B účastníci konference vyslechli 3 příspěvky. Jolana Ronková představila výsledky výzkumu týkajícího se čtení žáků, který šíří zkoumaného vzorku žáků, množstvím a kvalitou testových položek přinesl řadu informací o současném čtenáři (oblíba čtení, preferovaná témata, frekvence čtení, vlivy prospěchu žáků na čtenářské dovednosti a osobnostní preference čtení aj). Věra Vykoukalová se zamýšlela nad změnami práce s textem z pohledu čtenářské gramotnosti a nastínila možnosti, jak s textem pracovat, aby byly rozvíjeny doposud opomíjené schopnosti a dovednosti. Irena Poláková představila průběh projektu podporujícího vznik a provoz školních čtenářských klubů, náplň práce a vliv na osobnostní rozvoj dítěte i jeho čtenářství a rovněž i vývojové posuny od nečtenáře ke čtenáři.

V sekci C zaznělo pět příspěvků, týkajících se určitých charakteristik vývoje dětí ve čtení a psaní, např. psaní v kontextu různých výukových postupů a vzorů (Comenia Script vs. běžné spojité psaní od Olgy Kučerové, Daniela Kubína a Anny Kucharské), psaní v předškolním věku (od Idy Viktorové), vstupu do čtenářství a jeho podpory v kontextu věku i vrstevnické skupiny (od Kateřiny Homolové a Markéty Šauerové), vývoje a podpory porozumění čtenému (od Dany Cibákové).

V sekci D byly prezentovány čtyři příspěvky, z nichž každý akcentoval jiný aspekt vývoje raných čtenářských dovedností, zvláště u dětí s riziky v rozvoji čtenářské gramotnosti. Veronika Plachá seznámila účastníky konference s metodologií a

aktuálním rozpracováním svého výzkumu funkční gramotnosti v předškolním věku. Tereza Medřická, Veronika Bláhová a Anna Kucharská se ve svém příspěvku zaměřily na porovnání čtenářského výkonu dětí s rizikem dyslexie a jejich vrstevníků ve 2. třídě základní školy. Helena Franke přiblížila výzkum, porovnávající domácí gramotnostní prostředí dětí s vývojovou dysfázií a rodinným rizikem dyslexie s kontrolní skupinou dětí s typickým jazykovým vývojem. Poslední příspěvek, jež přednesly Magdalena Gorčíková a Gabriela Seidlová Málková, prezentoval výzkum sledující jazykové, kognitivní a rané gramotnostní dovednosti dívek a chlapců prvních tříd základních škol. Účastníci i samotní autoři příspěvků ocenili odlišnost v přístupech, cílech i metodologii prezentovaných šetření.

Sekce E byla věnována porozumění čtenému textu a představovala výzkumný záměr i první výsledky projektu GA ČR – Typický vývoj a jeho rizika. Hlavní řešitelky projektu – Anna Kucharská a Gabriela Seidlová Málková – zdůraznily, že cílem není jen připravit nové nástroje pro diagnostiku čtenářských dovedností, včetně hodnocení porozumění čtenému, nýbrž také podat svědectví o vývoji porozumění čtenému textu v prvních čtyřech letech školní docházky, a to včetně postižení faktorů, které do rodícího se porozumění čtenému textu vstupují (kognitivní i jazykové předpoklady, ale také environmentální vlivy). Projekt se zaměřuje i na děti s riziky v rozvoji čtenářské gramotnosti – Klára Špačková představila specifické postavení problémového porozumění čtenému textu u dětí se specifickými poruchami učení, Eva Richterová pak u dětí s vývojovou dysfázií. Pozornost byla věnována i slabým čtenářům, tedy nespecifickým problémům v rozvoji gramotnosti, na což se zaměřil příspěvek Pavly Presslerové.

Konference umožnila setkání odborníků se společným zájmem o podporu čtenářské gramotnosti u žáků. Přinesla mnoho zajímavých setkání a byla pozitivně hodnocena. Mezi aktivními, ale i pasivními posluchači byli kromě expertů z vysokých škol z celé České republiky nejen studenti, ale i odborníci z praxe (zejm. ze škol a školských zařízení). Výsledkem pozitivního ohlasu je i to, že je plánováno v příštím roce uspořádat další běh konference.

Konference se konala v rámci projektu PRVOUK P15 Škola a učitelská profese v kontextu rostoucích nároků na vzdělávání a projektu GA ČR P407/13-20678S Porozumění čtenému – typický vývoj a jeho rizika.